

„Wykorzystanie środków finansowych w ramach subwencji i dotacji celowych, wysokość subwencji oświatowej i wynikające z tego konsekwencje na Budżet Gminy w 2024 r.”

Tematyka posiedzenia Komisji Budżetu i Finansów

Sporządziła:
Anna Niedźwiedź
Skarbnik Gminy Leśna

Dotacje i subwencje są środkami pieniężnymi przekazywanymi konkretnej jednostce samorządu terytorialnego jako jej dochody. Choć obie formy pomocy finansowej spełniają podobne funkcje w systemie finansów samorządu terytorialnego, to są one odrębnymi instytucjami prawnymi, które różnią się z jednej strony procedurami uruchamiania, wykorzystywania oraz rozliczania, z drugiej zaś – skutkami prawnymi, m.in. odpowiedzialnością w razie naruszenia tychże procedur.

Subwencje - przekazywane są najczęściej z budżetu centralnego do budżetów JST zgodnie z formułami i regułami, które mają zobiektywizować sposób przekazywania środków i uzależnić ich wysokość od spełnienia przez jednostkę określonych kryteriów. Otrzymane przez samorząd terytorialny kwoty subwencji nie mają z góry określonego celu. Beneficjent subwencji samodzielnie decyduje o sposobie ich wykorzystania. Poza ww. cechami subwencję charakteryzują: ogólność (przyznawana jest na finansowanie zadań własnych), bezzwrotność, nieodpłatność, złożoność struktury, przymusowość oraz to, że stanowi formę dofinansowania każdej jednostki samorządu terytorialnego.

Dotacje - w odróżnieniu od subwencji, mają charakter uwarunkowany, a więc albo przekazywane są JST na konkretne cele, albo określono zasady ich wykorzystania. W zależności od rodzaju dotacji warunki te mogą się różnić, ale konsekwencją niewłaściwego zagospodarowania otrzymanych sum jest konieczność ich zwrotu.

Transferom środków między szczeblami władz publicznych przypisane są następujące funkcje:

- rozwiązywanie problemów wynikających z luki fiskalnej powstającej na skutek zbyt niskich dochodów własnych w stosunku do wydatków niezbędnych do wykonania zadań nałożonych na samorząd terytorialny;
- równoważenie sytuacji finansowej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, tak by wszystkie były w stanie świadczyć usługi na podobnym poziomie przy porównywalnych podatkach lokalnych;
- niwelowanie efektów zewnętrznych, przejawiających się w przysparzaniu korzyści lub ponoszeniu kosztów usług przez podmioty spoza terytorium danej gminy, a więc wpływających na inne jednostki samorządu;
- osiągnięcie celów istotnych z ogólnopaństwowego punktu widzenia, takich jak zapewnienie jednakowych standardów w oświacie, redukcja bezrobocia, usprawnienie komunikacji itp., przez dofinansowywanie inwestycji infrastrukturalnych.

Wdrożenie mechanizmów pozwalających na realizację pierwszej, drugiej i trzeciej funkcji wynika m.in. z regulacji unijnych, w których przewidziano ochronę finansową słabszych jednostek przez korygowanie skutków nierównego podziału potencjalnych źródeł dochodów i ponoszonych wydatków (Europejska Karta Samorządu Lokalnego, art. 9 ust. 5) oraz przez zharmonizowanie poziomu życia mieszkańców w różnych regionach (Europejska Karta Samorządu Regionalnego, art. 14 ust. 4).

W odniesieniu do subwencji wskazuje się na pięć pełnionych przez nie funkcji:

- wspierającą (wspomaga realizację zadań np. oświatowych, pomocy społecznej, komunalnych usług transportowych),
- wyrównawczą (stanowi podstawę do ustalenia wielkości wyrównania w nawiązaniu do potencjału dochodowego danej jednostki i w odniesieniu do średniej, mediany lub maksymalnej wartości występującej na konkretnym szczeblu JST),
- równoważącą (wiąże się z kosztami realizacji zadań i niejednorodnym popytem na dobra i usługi publiczne),
- rekompensacyjną (w Polsce jest realizowana na szczeblu gminnym, a rekompensata odnosi się do utraconych lub zmniejszonych dochodów własnych w wyniku regulacji ustawowych),
- motywacyjną (przejawia się w przyjęciu takiego systemu subwencji, który nie niweluje w pełni dysproporcji dochodowych i stymuluje JST do pozyskiwania dodatkowych źródeł wpływów).

Tabela nr 1. Zestawienie subwencji Gminy Leśna na 2024 rok.

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
758			Różne rozliczenia	23 124 676,00
	75801		Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	11 396 680,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	11 396 680,00
	75806		Część rozwojowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	494 795,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	494 795,00
	75807		Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin	10 647 449,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	10 647 449,00
	75831		Część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin	585 752,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	585 752,00
Razem:				23 124 676,00

Wysokość subwencji oświatowej w 2024 r. wyniosła **11 396 680 zł**, w tym na kształcenie specjalne **1 904 600 zł**. Wysokość subwencji oświatowej w 2023 r. wyniosła **8 456 753 zł**, jest to wzrost o ok. 37% (2 939 927 zł) w porównaniu do roku ubiegłego. Do naliczenia subwencji oświatowej brane są pod uwagę takie dane jak: liczba uczniów w placówkach, liczba uczniów z opiniami i orzeczeniami, wielkość miasta, stopień awansu zawodowego nauczycieli. W 2024 r. subwencja wzrosła ze względu na wzrost wynagrodzenia nauczycieli. Pomimo wzrostu subwencji oświatowej, środki te są niewystarczające aby pokryć wydatki oświatowe.

Subwencja oświatowa podzielona na szkoły i przedszkola (wg metryczki oświatowej na rok 2024):

SP W SMOLNIKU – **7 779 562,93 zł** -plan finansowy szkoły na dzień 31.07.2024 r. - 9 980 069,03 zł, SZKOŁA W POBIEDNEJ – **1 644 736,39 zł** - plan finansowy szkoły na dzień 31.07.2024 r. - 2 554 154,66 zł),

PRZEDSZKOLE W POBIEDNEJ – **204 231,24 zł** (plan finansowy przedszkola na dzień 31.07.2024 r.- 1 168 264,74 zł),

MIEJSKO-GMINNE PRZEDSZKOLE W LEŚNEJ – **650 707,13 zł** - plan finansowy przedszkola na dzień 31.07.2024 r.- 2 129 598,67 zł),

PRZEDSZKOLA NIEPUBLICZNE z terenu gminy Leśna - **1 110 051,60 zł**,

Inne zadania pozaszkolne (np. dowóz uczniów do szkół) – **7 389,98 zł**.

Przedszkola publiczne i niepubliczne otrzymują subwencję oświatową wyłącznie na dzieci 6-letnie w przedszkolu oraz dzieci z niepełnosprawnością.

Plany finansowe placówek na dzień 31.07.2024 r. wykonane są od 65% do 75%.

Zmiany w planie finansowym jednostek oświatowych dokonywane są praktycznie przy każdorazowej zmianie budżetu.

Same wydatki związane z organizacją szkół wynoszą **15 832 087,10 zł**. Nie są to jedyne wydatki związane z oświatą. Gmina Leśna opowiada min. za organizację i funkcjonowanie Żłobka Miejskiego w Leśnej, organizację transportu dla uczniów, dofinansowuje miejsca w klubach dziecięcych na terenie gminy oraz zwraca koszty wychowania przedszkolnego dla innych gmin. Podsumowując wszystkie zadania związane z szeroko rozumianą oświatą – wydatki w 2024 r. wyniosą ok. **18 500 000,00 zł**.

Gmina Leśna od marca 2022 r. otrzymuje dotacje z Funduszu Pomocy na kształcenie uczniów z Ukrainy. W 2023 r. gmina otrzymała **357 640,00 zł** na ten cel a do lipca 2024 r. otrzymała **196 576,00 zł**. W 2024 r. do Szkoły Podstawowej w Smolniku uczęszcza 14 uczniów z Ukrainy i 2 do Miejsko-Gminnego Przedszkola w Leśnej. Środki te przeznaczone są na dodatkowe godziny języka polskiego, świetlicy oraz dowóz uczniów do szkół.

Gmina Leśna otrzymuje co roku dofinansowanie z budżetu państwa na wychowanie przedszkolne (dofinansowaniem objęte są dzieci przedszkolne w wieku od 3 do 6 lat). W 2024 r. Gmina Leśna otrzymała **817 575 zł** w 2023 r. była to kwota **324 685 zł**.

Co roku Gmina otrzymuje dotacje celową z państwa na wyposażenie szkół w podręczniki i materiały ćwiczeniowe. W 2024 r. szkoły otrzymały **77 946,10 zł**.

Tabela nr 2. Dotacje celowe na wydatki bieżące budżetu w 2024 r.

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
010			Rolnictwo i łowiectwo	217 027,59
	01095		Pozostała działalność	217 027,59
		2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	217 027,59
750			Administracja publiczna	123 293,00
	75011		Urzędy wojewódzkie	123 293,00
		2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	123 293,00
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	197 109,00
	75101		Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	1 990,00
		2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	1 990,00
	75108		Wybory do Sejmu i Senatu	430,00
		2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym)	430,00
	75109		Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie	122 883,00

	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	122 883,00
	75113	Wybory do Parlamentu Europejskiego	71 806,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	71 806,00
752		Obrona narodowa	300,00
	75212	Pozostałe wydatki obronne	300,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	300,00
755		Wymiar sprawiedliwości	1 584,00
	75515	Nieodpłatna pomoc prawna	1 584,00
	2320	Dotacja celowa otrzymana z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	1 584,00
758		Różne rozliczenia	130 921,21
	75814	Różne rozliczenia finansowe	130 921,21
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	130 921,21
801		Oświata i wychowanie	1 234 193,50
	80104	Przedszkola	987 575,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	817 575,00
	2310	Dotacja celowa otrzymana z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	170 000,00
	80153	Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	78 725,50
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	78 725,50
	80195	Pozostała działalność	167 893,00
	2020	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	167 893,00
852		Pomoc społeczna	1 274 741,38
	85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6 000,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	6 000,00

85213		Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	46 800,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	46 800,00
85214		Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	277 200,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	277 200,00
85216		Zasiłki stałe	471 000,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	471 000,00
85219		Ośrodki pomocy społecznej	173 254,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	3 654,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	169 600,00
85230		Pomoc w zakresie dożywiania	59 745,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	59 745,00
85295		Pozostała działalność	240 742,38
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	240 742,38
854		Edukacyjna opieka wychowawcza	14 000,00
	85415	Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	14 000,00
	2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	14 000,00
855		Rodzina	5 781 695,00
	85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	5 686 781,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	5 677 000,00
	2060	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	9 781,00
	85503	Karta Dużej Rodziny	514,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	514,00

85513		Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów	94 400,00
	2010	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	94 400,00
Razem:			8 974 864,68

Wydatkowanie dotacji bieżących jest ściśle związane z ich przeznaczeniem. Dotacja przyznawana jest na rok budżetowy, a niewykorzystane środki są należne do zwrotu w terminie do 31 stycznia roku następnego po roku budżetowym.

Poza celowymi dotacjami bieżącymi Gmina otrzymuje dotacje celowe na wydatki majątkowe. Kwota dotacji celowej na wydatki majątkowe w 2024 r. wynosi 4 697 852,81 zł.